

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Citation: Andersen, H. C.: "H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 105. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hcaeeventyr07val-shoot-idm139890598081744/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. VII kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Fodreise 53). – **10-11** *den havde Frøken-Blod ... omgaaes med Mennesker*] sml. Fodreise, den lærde mand i dødens omnibus, som ræsonnerer over lopperne: »de besidde Aand og Sinag, i det de helst dvæle hos det smukke Kjøen. Men hvad vinde de ved deres Vedholdenhed og Kjærlighed? kun Forfølgelse og Død» (92). – **14** *havde ... Skik paa sig*] havde gode manerer, levemåde. – **16** *gammel Familie i ... Ægypten*] jvf. 2. Mos.10.1-20, græshoppeplagen Gud sender over Ægypten for at blødgøre Faraos hjerte. – **18** *Herrbladene*] billedkortene dvs. konge, dame og knægt.

92.6-7 *man kunde see ... en streng Vinter*] iflg. folketroen blev vinteren mild, hvis gåsens brystben var hvidt, og hård, hvis det var brunt. – **24** *fulde paa*] falde en ind, finde på. – **25** *har Been i Ponden*] ben i næsen; vilje og god forstand. Her tillige ordspil på at springgåsen som helhed er af ben. – **28** *Gaaserad*] benrad; A.s eget udtryk m. ordspil på at springgåsen i virkeligheden kun er ben. – **29-30** *der skal ... Krop til*] sml. Santas kriuk af Annunziata i Imp (174).

Hyrdinden og Skorsteensfejeren

Hyrdinden og Skorsteensfejeren blev trykt første gang i NE 3-45, der udkom 7.4.1845.

Iflg. Alm blev eventyret skrevet 13.3.1845: »Ild i Røret paa min Kakkedovn. Hyrdinden og Skorsteensfejeren.« Udoer denne impuls kendes intet til den personlige baggrund for eventyrets tilblivelse, idet Brix' påstand (163), at eventyret skulle være inspireret af A.s unge venner, Jonna Drewsen og Henrik Stampes kærlighedshistorie, som A var levende interesseret i, overbevisende er afvist af Stampe 116.

Arbejdet med eventyret varede ved lige til korrektoren, hvor han bl.a. endelig nåede frem til den imponante titel på figuren på det gamle skab: »Gjedebukkebeens-Overogundergeneralkrigskommandørsergeant«. Af den bevarede kladde (trykt i Buket III-115), som er meget anderledes end den endelige version, ses tydeligt at eventyrets egentlige inspiration er af litterær karakter, nemlig E.T.A.Hoffmanns Nussknacker und Mausekönig, hvor Nussknacker beder Marie følge sig efter at muskongen er overvundet. De klairer da op ad og ind i et udskåret skab, hvor de kryber op igennem et ærme i faderens pels, og herfra kommer de ind i Slaffenland, som Marie rives bort fra, da hun vågner.

93.11-12 *Gjedebukkebeens-Overogundergeneralkrigskommandørsergeant*]

en sammenblanding af de to i den danske hær dengang eksisterende grader »Generalkrigscommissair«, øverste embedsmand for udskrivningsvæsenet, og »Commandersergeants«, højeste underofficersgrad ved infanteriet (se isøvrigt E.O.A.Hedegaard i *Krigshistorisk Tidsskrift* XVIII.1982.47-57). A havde selv kendt en generalkrigskommissær, kammerherre M.F.Tengnagel (1739-1815), hvor han kom som barn, og beskrivelsen af interiøret i eventyret er tydeligvis inspireret af Tengnagels bolig, som også dannede model for *Det gamle Huus* (II 143ff) (se isøvrigt A-iana 2 rk. III 69ff). – 18-19 *Skorsteensfejern*] sml. beskrivelsen af Caroline Heimerans værelse i DtB, der viser, at A har set en sådan figur, ligesom porcelænsfyrdinder var almindelige: »Paa sin Chiffoniere havde hun en Samling af Nuslerier [...] nydeligst vare fem smaa Porcelains-Figurer, der forestillede Amor i forskjellige Skikkeiser. Først den nøgne lilie Krabat med Kogger og Pile, derpaa Amor som Skorsteensfejern med Stigen «(osv.) (95). – 19 *saa stort som et Kul*] reminiscens af børnesangen Bro, bro, brille.

94.9 *Chineser*] træk fra Aubers og Scribes trylleopera Den chinesiske Prinds (se *Nattergalen* ovf. s. 84). – 21-22 *ellene Porcelains Koner*] jvf. sagnet om Rolf Blaaskæg. – 30 *kunne kan*.

95.6 *gesvindt*] hurtigt – 6-7 *Skuffen til Forhøningen*] for at udnytte dagslyset hævde man ofte gulvet foran vinduet, hvor husmoderen havde sin daglige siddeplads, og udnyttede pladsen under forhøjningen med en skuffe. – 25 *Potpourrikrukke*] krukke med tørrede eller saltede duftende blade til at udbrede vellugt.

96.1 *bruge mig*] anvende alle mine evner (til at klatre op). – 21 *Livbaand*] bælte.

97.2 *tenkte over*] underforstået: tingene. – 8 *Klinker*] metalkrampe som anvendtes ved reparation, klinkning, af porcelæn osv. – 22-23 *nære saa forførdeligt af*] underforstået: stolt.

Holger Danske

Holger Danske blev trykt første gang i NE 3-45, der udkom 7.4.1845.

Om eventyrets tilblivelse kendes kun en optegnelse i Alm 16.3.1845: »skrevet Holger Danske«, men A.s kendskab til Holger Danske-sagnet var af ældre dato. Under en rejse til København i forbindelse med juleferien noterer han 19.12.1825 i *Dagbøger*: vi Roeskilde Kroen fik vi til *Lektüre Holger Danske* (I 30). Det har her drejet sig om en eller anden af de talrige udgaver af Christiern Pedersens bearbejdelse af den franske middelalderroman *Ogier le Danois*, som isøvrigt også kom i en